

Gaazeexaa Negaariit Federaalaa
Ripaablika Dimokraatawaa Fedaraalawaa Itoophiyaa

Waggaa digdamii saddeettaffaa lakkoofsa shan Finfinnee Amajjii 5 bara 2014	Eegdummaa Mana Maree Bakka Bu'oota Uumataa Ripaablika Dimokraatawaa Fedaraalawaa Itoophiyaatiin kan ba'e	Bara 28ffaa lakk. 5 Finfinnee guyyaa
---	--	---

Baafata

Labsii Lakk. 1265/2014

Labsii Hundeeffama Komishinii Marii Biyyaalessaa Itoophiyaa fuula --2014

Labsii Lakk. 1265/2014 Labsii Hundeeffama Komishinii Marii Biyyaalessaa Itoophiyaa

Hooggantoota siyaasaa fi yaadaa garaagaraa akkasumas kutaalee hawaasaa Itoophiyaatti argaman gidduuttii dhimmoota biyyoolesaa bu'uuraa ta'an irratti garaagarummaan yaadaa fi waldhabiisi kan mul'atu waan ta'eef; garaagarummaa fi waldhabiinsa kana hiikuudhaaf mariiwwan ummataa biyyaalessa babal'aa karaa hirmaachisaa ta'een gaggeessuudhaan marii biyyaalessaa walta'iinsa biyyaalessaa uumuun barbaachisaa waan ta'eef,

Dhimmoota biyyaaaleessa baay'ee bu'uuraa ta'an irratti mariiwwan biyyaaaleessa haammataa gaggeessuun waliigaltee biyyaaaleessa fooya'aa ijaarudhaan adeemsi isaaniis aadaa wal amanuu fi walitti dhiyaatanii hojjechuu gabbisuuf akkasumas duudhaalee hawasummaa haphachaa dhufan haaromsuuf faayida qabeessa waan ta'eef adeemsa marii biyyaalessaa si'achiisuuf sirna danddeesisu seeraan diriirsuu barbaachisaa ta'ee waan argameef, Mariiwwan biyyoolessaa fudhatamummaa fi amanamummaa akka

qabaatan dhimmoota danddeesisan gidduudhaa tokkoo qaama mariiwwan mijeessuu fi hoogganu gahumsaa fi dugda galeessa ta'uusaatiin mariiwwan kana gahumsaa fi gartummaan alaa ta'een qajeelchuufi qindeessuuf kan danda'u dhaabbata fudhatamummaa bal'aa qabu hundeesuun barbaachisaa ta'ee waan argameefi.

Bu'uura Heera Mootummaa Ripaablika Dimokraatawaa Fedaraalawaa Itoophiyaa keewwata 55 (1)tiin kan itti aanu labsameera.

Kutaa Tokko

Tumaalee Waliigalaa

1. Mata Duree Gabaabaa

Labsiin kun Labsii Hundeeffama Komishinii Marii Biyyaaaleessaa Itoophiyaa Lakkoofsa 1265/2014 jedhamee waamamuu ni danda'a.

2. Hiika

Akkaataan seensi jechichaa hiika biroo kan kennisiisuuf yoo ta'e malee labsii kana keessatti:

1. “**Mana Maree Komishiinii**” jechuun Mana Maree Komishinii Komiishinarota maree biyooleessaa hundumaa miseensummaan kan hammate dha.
2. “**Komiishinara**” jechuun bu'uura labsii kanaa keewwata 12tiin dhiyeessitummaa Afa-Yaa'ii Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataatiin kan muudamu Komishinara Komishiinii Marii Biyyoolessaa dha.
3. “**Maree Biyyaalessaa**” jechuun bu'uura labsii kanaa fi qajeelfama Manni Maree Komishinarootaa baasuun ajandaalee ajandaalee adda baafaman irratti qaamolee garaaraatiin mareen akka irratti taasifamu mareewwan Mana Maree Komishinii Federaalaa fi Naannoleetti mijeessuu dha.
4. “**Naannoo**” jechuun bu'uura Heera Mootimmaa Ripaablika Dimokraatawaa Fedaraalawaa Itoophiyaa keewwata 47tiin naannoo hundeeffame yemmuu ta'u bulchiinsa Magaalaa Finfinnee fi Dirredawaa ni dabalata.

5. “**Mari’achiisaa**” jechuun waltajjiwwan maree biyyaaleessaa Federaalaa fi Naannootti gaggeeffaman akka hooganu nama Mana Maree Komishinarootaatiin ramadamu kamiyyuu dha.
6. “**Nama**” jechuun nama uumamaa yookiin qaama mirgi namummaa seeraan kennameefidha.
7. Saala dhiiraatiin kan tumame kamiyyuu saala dubartis ni dabalata.

Qajeelfamoota Maree Biyyaaleessaa

1/Qajeelfamoota maree biyyaaleessaa fi hojiiwwan waliigalaa komishinichaa ittin hoogganaman:

- a) Haammatummaa,
- b) Iftoomina,
- c) Amanamummaa,
- d) Wal danda’uu fi wal kabajuu,
- e) Sababaawaa,
- f) Hojii irra oolmaa yaadawwan maree fi yaada qabame irratti xiyyeeffachuu,
- g) Mijeessitummaa gartummaan alaa
- h) Gadi fageenyummaa fi rogummaa ajandaalee
- i) Dimokiraasii fi olaantummaa seeraa,
- j) Faayidaa biyyaaleessaa,
- k) Aadaa beekumsawwanii fi duudhawwanii biyyoolessaa fayyadamuu

2/Manni Maree Komishinichaa qajeelfamoota barbaachisaa dha jedhee itti amanu dabalataan haammachiisuu ni danda’a.

Kutaa Lama

Waa'ee Hundeeffama, Kaayyoo, Gurmaa'insaa, Hojii fi Itti

Gaafatamummaa Komishinichaa

3. Hundeeffama

- 1) Komishiniin Marii Biyyaaleessaa Itoophiyaa (kana booda "komishinii"(jedhamee kan waamamu) loogdummaa siyaasaa, dhiibbaa qaama mootummaa ykn kan biroo irraa bilisa kan ta'e qaama seerummaa of danda'e kan qabu ta'ee labsii kanaan hundaa'eera.
- 2) Itti waamamni Komishinichaa Mana Maree Bakka Bu'utota Ummataatiif ta'a.

4. Mana Hojii Muummee

Manni hojii muummee Komishinichaa Finfinnee ta'ee akkaataa barbaachisummaa isaatti naannoolee kanneen biroottii Waajjiraalee Damee qabaachuu ni danda'a.

5. Kaayyoo Komishinichaa

Komishinichi kaayyoowwan bu'uuraa itti aanan ni qabaata.

- 1) Kutaalee hawaasaa garaagaraa gidduutti dhimmoota biyyaaleessaa bu'uuraa ta'an irratti garaagarummaa uumamaniif sababiiwwan murteessaa adda baasuu fi mata dureewwan mariiwwan irraattii gaggeeffaman adda baasuudhaan mariin akka irratti gaggeeffamu mijeessuu,
- 2) Mariiwwan biyyaaleessaa gaggeeffaman haammataa qaama gahumsa qabuu fi gartummaa irraa bilisa ta'een kan hoogganaman, Ajandaa maddawwan wal dhabiinsaa sirnaan sakata'an irratti kan xiyyeeffatan, sirna hoji-maata ifa ta'een kan hooggamanii fi bu'aalee mareewwanii raawwachiisuuf karoora dandeessisu kan qaban akka ta'an gochuudhaan adeemsa maree biyyaaleessaa bu'aa qabeessa ta'an hojii irra oolchuu,

- 3) Mariiwwan biyyaaleessa gaggeeffaman kutaalee hawaasaa garaagaraa gidduutti akkasumas walitti dhufeenya mootummaa fi ummata gidduu jiru fooyyessuuf, sirna siyaasaa wal amantaa horateefi haaraa uumuuf roga dandeesisuun mariiwwan akka gaggeeffaman sirna diriirsuu,
- 4) Yaadoota furmaataa mariiwwan irraa argaaman hojii irra akka oolan deeggarsa gochuudhaan lammiilee gidduutti akkasumas mootummaa fi ummata gidduutti sirna dimokiraatawaa wal amanataa horate sadarkaa guutuu biyyaatti akka ijaaramu dandeessisuu;
- 5) Aadaa siyaasaa rakkoolee keessaa barootaaf gangalachaa dhufan mariidhaan hiikuuf dandeesisu gabbisuu fi ijaarsaa sirna dimokraasiif dirree mijataa uumuu,
- 6) Rakkooleen wayitaawaa karaa waaraa ta'een hiikamanii dirree siyaasaa fi hawaasummaa nageenyi amanasiisaan ittiin mirkanaa'u mijeessuu,
- 7) Walta'iinsa biyyaaleessaa fi biyya mootummaa fudhatamummaa bal'aa qabu ijaaruuf bu'uura cimaa kaa'uu fa'a.

6. Gurmaa'insa Komishinichaa

Komishinichi

- 1) Mana Maree Komishinii
- 2) Komishinara Muummee
- 3) Komiishineera Mumme Itti Aanaa
- 4) Waajjira
- 5) Akkaataa barbaachisummaa isaatti koreewwan, fi
- 6) Hojjettoota barbaachisaa ni qabaata

7. Bara hojii komiishinichaa

1. Barri hojii Komishinichaa waggaa 3 dha.
2. Barbaachisaa ta'ee yemmuu argamu barri hojii komishinichaa Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataatiin dheerachuu ni danda'a.

3. Barri hojii komishichaa kan lakkaa'amu bu'uura labsii kanaatiin yeroo komishineeroonni komishinichaa itti muudaman irraa jalqabeeti.

8. Hojii fi itti gaafatamummaaawwan komiishinichaa

Komishinichi hojii fi itti gaafatamummaa itti aanan ni qabaata.

1. Koreewwan fi Gareewwan ogeeyyota mariiwwan mijeessanii fi raawwachiisaniin, qo'annoowwan garaagaraa gaggeessanii fi yaadawwan gorsaa maddisiisan ni hundeessa.
2. Adeemsawwan maree biyyooleessaa kanaan dura dhaabbilee mootummaatiinis ta'e miti-mootummaan taasifamanii fibu'aalee argaman ni qorata, Mareewwan biyyaaleessaa yeroo itti aanutti gaggeessuuf akka galteetti itti fayyadama.
3. Garaagarummaa dhimmoota biyyaaleessaa ta'an irratti hooggantoota siyaasaa fi yaadaa akkasumas kutaalee hawaasaa garaagaraa gidduu jiran qorannoodhaan, mariiwwan ummataatiin, yookiin karaawwan roggummaa qaban kanneen biroo fayyadamuudhaan adda ni basa.
4. Bu,'uura keewwata kana keewwata xiqqaa (3) maloota ibsamaniin dhimmoota adda baase bu'uura godhachuudhaan ajandaalee marii ni booca, mariin akka irratti taasifamu ni mijeessa, mareewwan ni gaggeessa.
5. Guutuu biyyattii keessaa hirmaattota kutaalee hawaasaa fi qaamolee garaagaraa bakka bu'an kan itti hirmaatan walgahiiwwan marii garaagaraa walta'iinsa fiduu dandeesisan sadarkaa federaalaa fi naannooleetti akka gaggeeffaman ni mijeessa.
6. Hirmaattota yaa'ii marii biyyaaleessaa irratti hirmaatan bu'uura ulaagalee ifa ta'anii fi sirna hojimaataatiin adda ni baafata, Dhimma kana ilaalchisee tarreeffama isaa qajeelfama ni baasa.
7. Mariiwwan kunneen komishinarotaan yookiin marii'achiiftoota Manni Maree Komishinarootaa moggaasuun akka hoogganaman ni taasisa; Namoonni mari'achiiftummaadhaan ramadamanis hanga danda'ametti

ulaagaalee seera kana keewwata 13 irratti ibsaman kan komishinarummaaf gahaa taasisan kan guutan ta'uu isaanii ni mirkaneessa.

8. Ogeessoota adeemsaalee mariikeessatti qaboo yaa'ii mariiwwan godhamanii qaban, yaadawwan gorsaa dhiyaatan qindeessanii fi gurmeessanii mana maree komishinarootaatiif dhiyeessan ni ramada.
9. Dambiiwwaniifi Qajeelfamoota sirna hojimaata keessoo Waajjirichaa, ajandaalee marii yookiin mata dureewwan ittiin filataman ilaalchisee, sirna qaamooleen marii biyyaaleessaa irratti hirmaatan ittiin adda baafaman qopheessuu fi hojiiwwan walfakkatan raawwachuudhaaf dandeessisan ni baasa, hojii irra ni oolcha.
10. Sanada Ajandaalee yaa'ii marii biyyaaleessaa, adeemsaalee mariiwwanii, yaadawwan gorsaa mariiwwan keessattii argaman, akkasumas mala yaaadawwan gorsaa hojii irra ittiin ooluu danda'an ibsu qopheessuudhaan Mana Maree Bakka Buu'oota Ummataatiif qaama raawwachiiftuu fi qaamolee mootummaa isaan ilaallatu kanneen birtootiif ni dhiyeessa; ummataafis ifa ni taasisa.
11. Mootummaan yaadawwan gorsaa marii biyyaaleessaa irraa argaman hojii irraa oolchuu akka danda'u karoora ifaa fi qabatamaa ta'e akka qopheessuu deeggarsa barbaachisaa ni taasisa.
12. Sirna raawwii yaadawwan gorsaa hordofuuf dandeessisu ni diriirsa.
13. Kaayyoo isaa raawwachiisuuf hojiiwwan barbaachisan kanneen biroo ni raawwata.

9. Walgahii Mana Maree Komishinichaa

1. Manni Maree Komishinichaa bu'uura danbii hoji-maata keessaatiin walgahii idilee ni gaggeessa; Ta'uus akkaataa barbaachisummaa isaatti waamicha komiishinara muummee komishinichaatiin yookiin komishinarota keessaa shantama ida'uu tokkoo (50+1) komishinaroota komiishinichaa gaaffii yemmuu dhiyeessaan yeroo kamittuu walgahii ariifachiisa godhamuu ni danda'a.

2. Komiishineerota koomishinichaa keessaa shantama ida'uu tokkoo (50+1) yoo aragaman yaa'iin guutuu ta'a.
3. Murtiin komishinirichaa waliigaltee miseensota mana maree komishinichaatiin ta'a; Haata'u malee, walgaltee dhaan murteessuuf walgaltee irra yoo hin ga'amne murtichi caalmaa sagalee komishinarota walgahii mana maree komishinichaa irratti argamanitiin darba.
4. Kenniinsa murtii komishinichaa irratti sagaleen qixxeettii yoo qoodame sagalee walitti qabaa murteessitummaa ni qabaata.
5. Tumaaleen keewwata kanaa akkuma eegamanitti ta'anii manni maree komishinichaa qajeelfama sirna walgahii mataa isaa baasuu ni danda'a.

Kutaa Sadii

Waa'ee Komiishinarootaa

10. Waa'ee Komishinarootaa

1. Komishinichi komishinroota kudha tokko (11) ni qabaata.
2. Komiishineera Muummee komishinichaa, komiishineera Mumme itti aanaa fi komishinaroonni kanneen biroo mana maree bakka bu'oota ummataatiin muudamu.
3. Manni maree bakka bu'oota ummataa murtii muudama isaa kan kennu kaadhiamtota dhiyatan ulaagaalee labsii kana keewwata 12 jalatti kaa'aman kan guutan ta'uu mirkaneesuudhaan ta'a.

11. Moggaasa Komishinarootaa

Moggaasni komishinarootaa roga itti aanuutiin ta'a.

1. Waajjirri Afa-Yaa'ii Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataa miseensota kaadhiamtoota komishinii ummata irraa, dhaabbilee siyaasaa fi hawaasa siivilii irraa eeruu namoota komishinara ta'uu danda'an ni fudhata.
2. Bu'uura Labsii kana keewwata 13 jalatti ulaagaalee kaa'aman namoota eeraman keessaa yoo xiqqate namoota komishinara ta'uu danda'an kudha afur adda baasuun tarree kaadhiamtoota ummataaf ifa gochuudhaan afa-yaa'iidhaaf ni dhiyeessa.

3. Tarreen kaadhimamtootaa dhihaatu saalaa fi heddumina kanneen biroo yaada keessa kan galche ta'uutu irra jiraata.
4. Afa-yaa'iin paartilee siyaasaa morkattootaa, dhaabbilee hawaasa siivilii, hooggantoota yaa'ii dhaabbilee amantaa fi bakka bu'oota waliin kaadhimamtoota dhiyaatan irratti marii ni taasisa.
5. Afa-yaa'iin marii keewwata kana keewwata xiqqaa (4) jalatti tumame erga taasise booda kaadhimamtoota dhiyaatan keessaa akkaataa barbaachisummaa isaatti Komishinara Muummee, Komishineera Mumme Itti Aanaa, fi Komishinara ta'anii kaadhimamtoota tajaajiluu danda'an Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataatiin akka muudaman ni dhiyeessa.

12. Ulaagaalee Komishinarummaaf Barbaachisan

Namni Komishinara ta'ee muudamu kamiyyuu ulaagalee itti aanan guutuu qaba.

1. Lammummaan isaa Itoophiyaa kan ta'e,
2. Amantaalee, sabaa fi sab-lammoota Itoophiyaa fi Ummattoota hundumaa ija walqixxeedhaan kan tajaajilu,
3. Miseensa paartii siyaasaa kamiyyuu kan hin taane,
4. Walta'iinsa biyyaaleessaaf gahee olaanaa gumaachuu kan danda'u,
5. Amalaa fi namummaa gaarii kan qabu,
6. Ummata biratti amanamummaa kan qabu,
7. Yakka cimaadhaan himatamee murtiin balleessummaa kan irratti hin murtoofne,
8. Gahumsa guutuu hojii Komishinichaa rogaan hojjechuu isa dandeessisu kan qabu,fi
9. Yeroo isaa guutuu hojii Komishinichaatiif oolchuuf hayyamamaa kan ta'e.

13. Miindaa fi Faayidaalee Komishinarootaa

Miindaa fi faayidaaleen Komishinarootaa roga miindaa fi faayidaalee muudamtoota mootummaa olaanaadhaaf hayyamameen raawwatama.

14. Mirgaa fi Dirqama Komishinarootaa

1. Komishinarrii kamiyyuu mirgoota itti aanan ni qabaata.
 - A. Mirgi himatamuu dhabuu isaa Mana Maree Bakka Bu'oota Umataatiin yoo ka'e malee yookiin harkaa fi harkatti yoo qabame malee yeroo komishinarummaadhaan tajaajilutti mirga yakkaan himatamuu dhabuu ni qaba.
 - B. Hojii Mana Maree Komishinichaa irratti bilisummaan hirmaachuu fi sagalee kennuu,
 - C. Sanadootaa fi ragaalee hojiidhaaf barbaachisaa ta'an argachuu fi ilaaluu, fi
 - D. Roga Manni Maree Komishinichaa murteessuun hojiiwwan koree fi hojiiwwan kanneen biroo irratti hirmaachuu.
2. Komishinarrii kamiyyuu dirqamoota itti aanan ni qabaata
 - A. Hojii fi itti gaafatamummaa komishinichaa haala gaariin raawwachuu,
 - B. Yeroo isaa guutuu hojii komishinichaaf oolchuu,
 - C. Walitti bu'iinsa faayidaa maqsuu,
 - D. Iciitii adeemsa hojiitiin argate eeguu,
 - E. Gartummaa irraa bilisa ta'uu, maqaa gaarii fi kabaja komishinichaa gochawwan xureessanii fi bu'a qabeessummaa isaa gufachiisan irraa of qusachuu,
 - F. Sirnootaa fi danbiiwwan komishinichaa kanneen biroo kabajuu.

15. Haala Komishinaroonni Itti Gaafatamummaa irraa Itti Ka'an

1. Komishinarri kamiyyuu haalawwan itti anaaniin itti gaafatamummaa irraa ka'uu ni danda'a.
 - A. Sababa dhukkubaatiin hojii isaa idilee raawwachuu dadhabuudhaan,

- B. Hanqini gahumsaa ifa ta'e yoo irratti mul'ate,
 - C. Hanqinni naamuusaa cimaan yoo irratti mul'ate,
 - D. Sababii gahaa malee guyyoota walitti aanan kudhaniif hojii isaa irratti yoo hin argamne, yookiin,
 - E. Ulaagaalee labsii kana keewwata 13 jalatti kaa'aman keessaa yeroo muudamaatti ulaagaa komishinarichi hin guunne jiraachuun yoo mirkanaa'e.
2. Bu'uura keewwata kana keewwata xiqqaa tokkootiin komishinarri itti gaafatamummaa irraa kan ka'u gaaffii qaama ragaa qabu kamiinuu iyyannoon dhiyaate amansiisaadha jedhee Afa-Yaa'iin fudhatee gaaffii Mana Maree Bakka Bu'uutota Ummataatiif dabarsuun yookiin gaaffii tokko sadaffaa miseensota Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataa yookiin bu'uura gaaffii komishinaroota sadii gadi hin taaneen murtii Manni Maree Bakka Bu'oota Ummataa dabarsuun ta'a.

16.Fedhii Ofiitiin Itti Gaafatamummaa Gadi Lakkisuu

Komishinarri fedhii isaatiin itti gaafatamummaa isaa gadi lakkisuu barbaadu kamiyyuu dursee akeekkachiisa barreeffama ji'a lamaa Mana Maree Komishinarootaa fi Afa-Yaa'ii Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataatiif kennuudhaan gadi lakkisuu ni danda'a.

17.Waa'ee Itti Gaafatamummaa Mootummaa kan Biroo

Bu'uura labsii kana keewwata 16tiin itti gaafatamummaa irraa kan ka'e yookiin bu'uura keewwata 17tiin komishinarri fedhii isaatiin itti gaafatamummaa gadi lakkise waggoota lamaaf itti gaafatamummaa mootummaa kan birootiif hin kaadhimamu.

18.Waa'ee Komiishineera Bakka Buusuu

1. Bu'uura labsii kanaa keewwata 16 fi 17tiin komishinarri itti gaafatamummaa irraa yemmuu ka'u yookiin gadi lakkisu yookiin yemmuu du'aan adda bahu bu'uura labsii kanaa keewwata 12tiin tarree

kaadhimamtoota Afa-Yaa'iif ergaman keessaa komishinarummaadhaan hin muudamne keessaa komishinara bakka bu'u ta'ee Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataatiin akka muudamu ni taasisa.

2. Tumaan labsii kana keewwata xiqqaa 1 akkuma eegametti ta'ee, itti gaafatamummaa irraa kan ka'e yookiin gadi lakkise yookiin du'aan adda bahe komishinarra muummee yookiin komishinara Mumme itti aanaa yoo ta'e komiishineerota muudaman keessaa yookiin eeggataa kaadhimamaa komishinaroota keessaa filuudhaan akka muudaman Afa-Yaa'iin Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataatiif ni dhiyeessa.

Kutaa Afur

Waa'ee Mana Maree Komishinii, Komishinara Muummee fi Waajjiraa

19. Mana Maree Komishinichaa

Manni maree komiishinichaa koomishinoota hundumaa miseensummaadhaan kan haammate dha.

20. Hojii fi Aangoo Mana Maree Koomishinaichaa

Manni maree komishinichaa aangoo fi hojiiwwan itti aanan ni qabaata.

- 1) Ajandaalee mariin ummataa irratti taasifamu gadifageenyaan sakata'uudhaan mariin akka irratti taasifamu murteessuu.
- 2) Yaadoota gorsaa koreewwaniin qophaa'anii dhiyaatanii fi marii ummataatiin argaman gadifageenyaan sakata'uun fi qindeessuun qaama raawwachiiftuu, Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataa fi qaamolee mootummaa isaan ilaallatu kan birootiif akka dhiyaatu raggasisuu.
- 3) Baajetaa fi karoora waggaa waajjirichaa qoratee raggaasisuu.
- 4) Gabaasa waliigalaa waajjirichaa qoratee raggasisuu .
- 5) Koreewwan barbaachisaa hundeessuu
- 6) Naannoleetti waajjiraalee damee waajjirichaa akka hundeeffaman murteessuu.
- 7) Argannoo odiitii waajjirichaa qoratee raggaasisuu.

- 8) Komishinara muumme fi komishimara mumme itti aanaa mana marichaa yeroo walfakkaataatti hojii isaanii irraatti guyyoota walitti aanan kudhaniif yoo hin argamne miseensota keessaa walitti qabaa yeroo ramaduu.
- 9) Gurmaa'insa caasaa waajjirichaa raggaasisuu,
- 10) Muudama hoogganaa waajjirichaa raggasisuu,
- 11) Qajeelfamoota labsicha raawwachiisuuf barbaachisan baasuu,
- 12) Qajeelfama naamuusaa komishinarootaa baasuu.
- 13) Danbii ittiin bulmaata waajjirichaa baasuu.

21.Hojii fi Aangoo Komiishineera Muumme

Komishinarri muumme komishinichaa aangoo fi hojii itti aanu ni qabaata.

1. Mana maree komishichaa walitti qabdummaadhaan ni hooggana.
2. Hojii waliigalaa komishinichaa ni qajeelcha
3. Ajandaawwan walgahii mana maree komishinichaa dhiyeessuu,
4. Akka barbaachisummaa isaatti walgahii ariifachiisaa waamuu.
5. Hojii waliigalaa waajjirichaa to'achuu
6. Komishinichi bakka bu'udhaan qaamolee kanneen biroo waliin walitti dhufeenya taasisuu
7. Mana maree bakka bu'oota uummataatiif gabaasaalee dhiyeessuu,
8. Kaadhimamaa hoogganaa waajjira komishinichaa mana marichaaf dhiyeessee muuchisiisuu,
9. Hojjettoota komishinicha bu'uura seera hojjettoota mootummaa federaalaatiin qacaruu fi bulchuu,
10. Gaaffii baajeta komishinichaa ministeera maallaqaa waliin qopheesuudhaan Mana Maree Bakka Bu'oota Ummataaf dhiyeessuu.
11. Hojiiwwan biroo mana maree komishinichaatiif kennaman raawwachuu.

22. Angoo fi Hojii Komiishineera Muumme Itti Aanaa

Komishineerrii Muumme Itti Aanaa komishinichaa aangoo fi hojii itti aanan ni qabaata.

1. Yeroo komishinarri muummeen hin jirre bakka bu'ee ni hojjeta
2. Hojiiwwan komishinarri muummeen kennaniif ni raawwata.

23. Waa'ee Waajjira Komishinichaa

1. Waajjirri komishinichaa hoogganaa komishinara hin taaneen hoogganama.
2. Waajjirichi hojjetoota barbaachisoo kanneen biroo ni qabaata.
3. Itti waamamni Waajjirichaa komishinara muummeetiif ta'a.

24. Hojii fi Itti Gaafatamummaa Waajjira Komishinichaa

Waajjirrii komishinichaa hojii fi itti gaafatamummaa itti aanan ni qabaata.

1. Gurmaa'insa caasaa waajjira komishinichaa adda baasee mana maree komishinichaaf dhiyeessee raggasisuu.
2. Komishinichaaf tajaajila bulchiinsaa fi faayinaansii waliigalaa kennuu
3. Hojii fi itti gaafatamummaa komishinichaaf galteewwan barbaachisaa ta'anii fi tajaajiloota biroo dhiyeessuu.
4. Qaboowwan yaa'ii, murtiiwwan, galmeewwan herregaa fi ragaalee komishinichaa biroo sirnaan gurmeessee qabachuu.
5. Baajeta komishinichaa qopheessuudhaan komishinara muummee gargaaruu,
6. Hojiiwwan mana mareechaan yookiin komishinara muummeedhaan kennamaniif biroo raawwachuu.

25. Hojii fi Itti Gaafatamummaa Hoogganaa Waajjirichaa

1. Hoogganaan waajjirichaa hojii fi itti gaafatamummaa itti aanan ni qabaata.
 - a) Gurmaa'iinsa caasaa waajjiricha adda baasee mana maree komishinichaatiif dhiyeessee raggasisuu,

- b) Hojiiwwan waajjirichaa ilaalchisee komishinara muumme fi mana maree komishinichaatiif gabaasa dhiyeessuu,
 - c) Karoorra hojii waajjirichaa mana maree komishinichaatiif dhiyeessee raggaasisuu fi
 - d) Hojii fi aangoowwan labsii kanaan waajjirichaaf kennaman hoogganuun bulchuu.
2. Itti waamamni hoogganaan waajjirichaa komishinara muumme komishinichaatiif ta'a.

Kutaa Shan

Tumaalee Adda Addaa

26.Madda baajetaa

1. Baajetni komishinichaa mootummaadhaan kan ramadamu ta'a.
2. Keewwata kana keewwata xiqqaa (1) jalatti kan tumame akkuma eegametti ta'ee, maddeen seera qabeesaa biroo irraa argachuu ni danda'a.
3. Komishinichi qajeelfamoota bulchiinsa faayinaansii bu'uura godhachuudhaan bu'uura danbii keessoo manni maree komishinichaa raggasisuun baajeta isaa bulchuf bilisummaa guutuu ni qaba.

27.Galmeelee herregaa

1. Komishinichi galmeewwan herregaa guutuuf sirrii ta'an ni qabata.
2. Galmeewwan herregaa fi sanadoonni herregaa komishinichaa odiitaroota muumme yookiin odiitaroota ofii moggasisuun waggaa waggattin ni qoratama.

28.Aangoo danbii fi qajeelfama baasuu

1. Manni maree bakka bu'oota ummataa haala naamuusa komishinaroota, hojjettoota komishinichaa, mari'achiiftoota fi qaamolee adeemsa marii irratti hirmaatan ilaalchisee danbii baasuu ni danda'a.

2. Manni maree komishinarootaa bu'uura labsii kanaa fi keewwata kana keewwata xiqqaa ltiin danbiiwwan ba'an raawwachiisuuf qajeelfamoota barbaachisan baasuu ni danda'a.

29.Waa'ee sanadoota komishinichaa

1. Komishinichi yeroo hojii isaa xumuramu bara hojii komishinichaatti yeroo mariiwwan biyyaaleessaa gaggeeffaman sanadoota qophaa'an, qaboowwan yaa'ii qabamanii fi sanadootni walfakkatan eegamanii akka turan waajjira mana mare bakka bu'oota uummataatiif akkasuma tajaajila mana kitaabaa fi mana galmee Itoophiyaatti simachiisuuf itti gaafatamummaa qaba.
2. Tajaajilli mana galmee fi mana kitaabaa Itoophiyaas sanadoota koomishinicha irraa simate sirnaan gurmeessee kaa'uu fi namoota kaayyoowwan garaagaraatiif ilaaluu fi fayyadamuuf barbaadaniif fayyadamuu akka danda'an mijeessuuf itti gaafatamummaa qaba.

30.Dirqama Tumsuu

Namni kamiyyuu komishinichi itti gaafatamummaa labsii kanaan itti kenname bahachhf sochii godhu keessatti gaaffii seera qabeessaa dhiyeessu kamiifuu dirqama tumsa gochuu ni qaba.

31.Waa'ee Seerota Raawwatiinsa hin Qabaannee

Seerotni labsii kanaan wal faallessan kamiyyuu dhimmoota labsii kana keessatti haammataman irratti raawwatiinsa hin qabaatan.

32.Yeroo Labsichi itti Ragga'u

Labsiin kun guyyaa mana mare bakka bu'oota ummataatiin itti ragga'e Mudde 20 bara 2014 irraa jalqabee kan ragga'e ta'a.

Finfinnee Amajjii 05 bara 2014

Saahilawarq Zawudee

Pireeziidaantii Ripaablika Dimokraatawaa Fedaraalawaa
Itoophiyaa